

Asiantuntijahaastattelu **Aulikki Alanen** **ympäristöneuvos** **ympäristöministeriö**

Lehtojen merkitys luonnon monimuotoisuudelle on suuri. Lähes puolet Suomen uhanalaisista metsälajeista elää lehdossa. Ympäristöneuvos Aulikki Alanen ympäristöministeriöstä näkee lehtojen hoidon olevan yksi keskeinen kehittämisasia Suomessa juuri uhanalaisten lajien suuren määrän takia. Lehdossa elävien lajien rikkaus on suurempaa Etelä-Suomessa mutta samalla etelän lehdossa on myös enemmän uhanalaisia lajeja kuin Pohjois-Suomen lehdossa. Uhanalaisia ovat myös lehtoluontotyypit, kuten erilaiset jalopuulehdot ja tuoreet runsasravinteiset lehdot. Tämä ilmenee Suomen ympäristökeskuksen luontotyyppien uhanalaisuusraportista (SY 5/2018).

Suomen lehtojen monimuotoisuuden tulevaisuuden näkymät ovat Aulikki Alasen mukaan paremmat suojelualueilla kuin talousmetsälehdossa. Suojelualueilla ongelmana on kuitenkin määrärahojen puute, jolloin hoitotöille ei riitä tarvittavaa rahoitusta. Asiaan toivottavasti on tulevaisuudessa tulossa parannusta EU:sta tulevan ja kansallisen rahoituksen myötä.

Talousmetsälehtojen tilanteen hän näkee huolestuttavampana. Tarvittaisiin taloudellisia houkuttimia, jotta metsänomistajat innostuisivat hoitamaan lehtojaan. Myös osuvalla metsänomistajien neuvonnalla ja markkinointityöllä voitaisiin parannusta saada aikaan. Parhaillaan menossa olevien lehtojenhoitohankkeiden, kuten lehtometsien havinaa Pirkanmaalla-hankkeen, jonka tiimoilta tämä haastattelu tehdään, hän näkee olevan erittäin hyvä asia. Näiden avulla lehtoja saataisiin hoidon tai suojelun piiriin. Kuitenkin vielä lisää panostusta asiaan tarvittaisiin.

Lehtojen monimuotoisuus on köyhtymässä ja tähän vaikuttaa moni asia, joista kuusettuminen on yksi suurimmista. Alanen näkee suurimman osan lehtojen kuusettumisesta johtuvan ihmisen toiminnasta. Kuusien istuttaminen on yksi syy, mutta myös ihmisestä johtuva lehtoalueiden pirstaloituminen johtaa lehtojen kuusettumiseen. Pienet, kapeat lehtokaistaleet kuusettuvat ympäröivien alueiden metsänkäsittelyn mukana. Metsien käsittely, hakkaaminen, kuusen istutus ja maanpinnan käsittely vaikuttavat kaikki lehtojen monimuotoisuuden köyhtymiseen. Jotta monimuotoisuuden köyhtymistä voitaisiin estää, tulisi lehtoja hoitaa.

Suurin hoidon tarve on tuoreissa runsasravinteisissä lehdossa, joissa elää myös paljon uhanalaisia eliöitä, kertoo Alanen. Kuusen poisto tässä asiassa on keskeinen toimenpide. Myös jalojen lehtipuiden kantoja pitäisi elvyttää ja palauttaa. Hän kuitenkin korosti myös sitä, että kaikki lehdot eivät suinkaan automaattisesti tarvitse hoitoa. Mutta siellä missä tarvitaan hoitoa, niin siellä sitä pitäisi tehdä enemmän kuin tällä hetkellä tehdään. Hän kokee lehtojen hoidossa eniten parannettavaa olevan hoidon toteutuksessa. Onnistunut hoito edellyttää hyvää neuvontaa.

Metsänomistajan voi olla vaikea välillä hahmottaa, miksi hänen kannattaisi hoitaa monimuotoisuuden kannalta arvokkaita lehtojaan eri lailla, kuin tavallisia talousmetsiään. Aulikki Alasen oman kokemuksen pohjalta paras keino vakuuttaa metsänomistaja hoitamaan lehtojaan monimuotoisuutta suosien on, että pystyy näyttämään metsänomistajalle lajeja, joita alueella esiintyy, kertoa niistä ja niiden elinvaatimuksista lisätietoa. Metsänomistajat kuitenkin usein ovat innoissaan ja ylpeitä, jos heidän metsästään löytyy jotain monimuotoisuuden kannalta erityistä. On hyvä antaa metsänomistajalle silmin nähtäviä esimerkkejä, esim. valokuvien muodossa, lehtojenhoitokohteista ennen ja jälkeen hoitotyön tai viedä metsänomistaja tutustumaan toteutettuun hoitokohteeseen, jotta hoidon hyödyt ymmärtäisi paremmin.

Yksi tapa hoitaa lehtokohteensa monimuotoisuutta on METSO-ohjelma. Se on yksityisille metsänomistajille suunnattu vapaaehtoinen ohjelma, jonka kautta voi suojella ja hoitaa metsiensä luontoarvoja ja siten turvata luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Suojelusta maksetaan korvaus puuston arvon perusteella. Jos lehto täyttää METSON kriteerit, niin se on varteenotettava keino monimuotoisuuden turvaamiseen. Lehtoja ei kuitenkaan saada riittävästi METSON suojeluun. Mikä siihen lääkkeeksi?

Suurempi korvaus metsänomistajalle olisi helppo ratkaisu, mutta metsänomistajien suojeluhalukkuus ei ole aina rahasta kiinni, kertoo Alanen. Etenkin ruuhkasuomessa lehdolla on muitakin mahdollisia käyttömuotoja kuin suojelu. Neuvonta on tässäkin asiassa suuressa roolissa ja myös kohdennettua markkinointia kannattaisi kohdistaa alueille, joissa METSOon soveltuvia elinympäristöjä on. Hän kannustaa pyrkimään asiassa yhteisen innostuksen tielle. Yhtenä keinona hän näkee olemassa olevien suojelualueiden tarkemman tarkastelun ja niiden mahdollisen laajentamisen, jos lähiympäristössä on suojeluun soveltuvia elinympäristöjä. Liikaa alueita ei kuitenkaan kannata yhdeltä metsänomistajalta ahnehtia. Kuntien ja seurakuntien metsäalueilta voi myös löytyä suojeluun soveltuvia kohtia ja kunnilla on myös kaavoituksen kautta mahdollista vaikuttaa suojeluasioihin.

Kiitos haastattelusta!

Haastattelijana Taija Jussila, Suomen metsäkeskus, Lehtometsien havinaa Pirkanmaalla -hanke.

